

Co-funded by
the European Union

KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO
MOKYMO PLĖTROS CENTRAS

EQAVET
European Quality Assurance
in Vocational Education and Training

ERASMUS+ PROJEKTAS „SISTEMIŠKESNĖS IR TVARESNĖS PROFESIJOS MOKYTOJŲ
TINKLAVEIKOS PLĖTROS LINK“, NR. 101048407

LIETUVOS PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENĖS VEIKLOS TURINIO ATVEJO ANALIZĖS ATLIKIMO ATASKAITA

2022 m. rugsėjo mėn.
Vilnius

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

TURINYS

IVADAS	3
SĄVOKOS	4
1. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS KONTEKSTAS LIETUVOJE	5
1.1. TEISINĖ APLINKA	5
1.2. ŽMOGIŠKIEJI RESURSAI	6
1.3. FINANSAVIMO MECHANIZMAI	6
1.4. SUSIJĘS NACIONALINIS PROFESINIO MOKYMO KONTEKSTAS	7
1.5. SUSIJUSI STATISTIKA	11
2. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS PAVEIKSLAS LIETUVOJE	14
2.1. PROFESIJOS MOKYTOJŲ PROFESINIS BEI ASMENYBINIS LYGMUO, PROFESINĖS VEIKLOS APLINKA, PROFESINIS TOBULĖJIMAS	14
2.2. PROFESIJOS MOKYTOJŲ DALYVAVIMAS TINKLAVEIKOJE	18
3. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS INSTITUCIONALIZAVIMAS LIETUVOJE	19
3.1. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS INSTITUCIONALIZAVIMAS LIETUVOJE	19
3.2. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS ATVEJŲ ANALIZĖ	20
3.2.1. <i>Biržų technologijų ir verlo mokymo centro atvejis</i>	20
3.2.2. <i>Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centro atvejis</i>	21
4. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS POTENCIALAS LIETUVOJE	24
4.1. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS LIETUVOJE SSGG ANALIZĖ	24
4.2. PROFESIJOS MOKYTOJŲ BENDRUOMENINĖS VEIKLOS LIETUVOJE VERTINIMAS PAGAL EQAVET PAMATINIUS RODIKLIUS	26
4.2.1. <i>Kokybės užtikrinimo sistemų aktualumas PMJ (Nr.1. Rodiklis)</i>	26
4.2.2. <i>Investicijos į mokytojų ir instruktorių mokymą (Nr. 2. Rodiklis)</i>	27

Ivadas

Ši Lietuvos profesijos mokytojų bendruomenės veiklos turinio atvejo analizės ataskaita (toliau – Analizė) parengta įgyvendinant Erasmus+ projektą „Sistemiškesnės ir tvaresnės profesijos mokytojų tinklaveikos plėtros link“, Nr. 101048407.

Projekto kontekstas. Projekto tikslas – stiprinant profesijos mokytojų tinklaveiką, sudaryti tinkamas prielaidas profesijos mokytojų metodinės veiklos kokybei užtikrinti. *Metodinė veikla* – profesijos mokytojų, profesinio mokymo įstaigų vadovų bei kitų specialistų organizuota veikla, vienijanti juos pagal veiklos ir mokymo sritis, skirta kompetencijoms ir praktinei veiklai tobulinti keičiantis gerąja profesinio mokymo patirtimi, naujausia metodine informacija. Metodinės veiklos tikslas – telkti profesijos mokytojus (įskaitant praktinio mokymo meistrus, profesijos meistrus, švietimo pagalbos specialistus) įgyvendinti šalies ir regiono švietimo politiką, skleisti profesinio mokymo naujoves bei pedagoginę patirtį, plėtoti mokytojų bendradarbiavimą, dalijimąsi ištekliais, siekti profesinio mokymo kokybės.

Analizės tikslas – suteikti Lietuvos profesijos mokytojų bendruomenės veiklos turinio atvejo analizės atlikimo paslaugas.

Analizės rezultatas – Lietuvos profesijos mokytojų bendruomenės veiklos turinio atvejo analizės atlikimo ataskaita, 1 vnt.

Analizės tikslinė grupė: profesinio mokymo organizavimo politiką plėtojančios ir/ar įgyvendinančios organizacijos / mokymo įstaigos, profesinio mokymo įstaigas vienijančios organizacijos, profesijos mokytojai, profesijos mokytojus vienijančios organizacijos, perkančiosios organizacijos darbuotojai.

Sąvokos

EQAVET – Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinė sistema (angl. *European Quality Assurance in Vocational Education and Training*)

Metodinė veikla – mokytojų, mokyklų vadovų bei kitų specialistų organizuota veikla, vienijanti juos pagal veiklos, ugdymo ir profesinio mokymo sritis, skirta kvalifikacijai ir praktinei veiklai tobulinti keičiantis gerąja pedagogine patirtimi, naujausia metodine bei dalykine informacija.

Metodinė grupė – mokykloje veikianti mokytojų grupė, sudaryta pagal ugdymo koncentrą, klasę, sritį ar dalyką arba laikinai suburta tam tikrai pedagoginei problemai spręsti.

Mokyklos metodinė taryba – mokykloje veikianti mokytojų grupė, organizuojanti ir koordinuojanti metodinių grupių veiklą, o mažoje mokykloje dirbanti kaip metodinė grupė.

Metodinis būrelis – mokyklų steigėjo teritorijoje (savivaldybės, apskrities) veikianti mokytojų grupė, sudaryta iš įvairių mokyklų mokytojų, vykdančių dalyko(-ų) ar ugdymo srities ugdymo/mokymo turinio ir metodikos naujovių bei gerosios patirties sklaidą.

Mokyklų metodinė taryba – mokyklų steigėjo teritorijoje (savivaldybės, apskrities) veikiantis metodinių būrelių vadovų susivienijimas, nustatantis metodinės veiklos prioritetus ir koordinuojantis metodinių būrelių veiklą.

Metodinė priemonė – mokytojų ar kitų autorių parengta medžiaga, kurioje perteikiama ugdymo/mokymo patirtis, rekomenduojama medžiaga mokymui ir mokymuisi.

Mokymo priemonės – ugdymo/mokymo procese naudojamos vaizdinės, techninės, demonstracinės, laboratorinės priemonės, prietaisai, medžiagos, mokomosios kompiuterinės priemonės, specialiųjų poreikių mokinių ugdymui/mokymui naudojamos originalios ar pritaikytos mokymo priemonės.

Ugdymas – dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant.

Profesinis mokymas – mokymas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas profesinio mokymo programas ar jų modulius. Mokomas asmuo įgyja kvalifikaciją (arba jos dalį), atitinkančią profesinį standartą, ar ją tobulina, keičia arba įgyja kompetenciją, reikalingą įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti.

1. Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos kontekstas Lietuvoje

1.1. Teisinė aplinka

2005 m. rugpjūčio 31 d. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu¹ Nr. [ISAK-1781](#) patvirtinus *rekomendacijas mokytojų metodinei veikla organizuoti* (toliau – Rekomendacijos), šis dokumentas buvo skirtas mokykloms (išskyrus aukštąsias ir tuo metu dar veikusias aukštesniąsias) mokyklų steigėjams, švietimo pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai įstaigoms, organizuojančioms mokytojų ir kitų mokykloje dirbančių švietimo specialistų metodinę veiklą. Natūralu, jog ministro įsakymo patvirtintas dokumentas tapo pagrindu daugumoje mokyklų – taip pat profesinio mokymo – rengiant bendrojo ugdymo programos dalykų ar profesijos mokytojų metodinės veiklos tvarkos aprašą, nuostatus, planą, ar kitaip pavadintą dokumentą. Nors 2009 m. balandžio 10 d. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu² Nr. [ISAK-699](#) Rekomendacijos buvo pripažintos netekusiomis galios³, galima teikti, kad profesinio mokymo įstaigoms šis dokumentas yra naudingas iki dabar - Rekomendacijose pateiktos sąvokos, atskiri jų punktai ar formuluotės yra atpažįstami ir šiandien daugumoje profesinio mokymo įstaigų (toliau – PMI) galiojančiuose, profesijos mokytojų metodinės veiklos organizavimą reglamentuojančiuose, dokumentuose. Juose tradiciškai nurodytas Rekomendacijose suformuluotas **metodinės veiklos tikslas** – *siekti nuolatinio mokytojų profesinės kompetencijos augimo ir švietimo proceso veiksmingumo užtikrinimo*. Taip pat **metodinės veiklos uždaviniai**: 1) *užtikrinti metodinį ir dalykinį mokytojų bendradarbiavimą*, bei 2) *skleisti pedagogines ir metodines naujoves, dalytis gerąja pedagogine patirtimi, skatinti ją*. Tai rodo, kad dauguma profesinio mokymo įstaigų jaučia bendrojo ugdymo ir / ar profesijos mokytojų metodinės veiklos poreikį ir naudą. Atitinkamai šių įstaigų interneto svetainėse (pvz. [Vilniaus automechanikos ir verslo mokyklos](#)⁴ ar [Zarasų profesinės mokyklos](#)⁵) galima rasti informaciją apie veikiančias atskiras bendrojo ugdymo ir profesijos mokytojų metodines

¹ Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.949028AFE14F> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

² Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6E06979397C9> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

³ Tuomet pareigas ėjęs Švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius, tęsdamas popierizmo mažinimą švietimo įstaigose, pasirašė keletą įsakymų, kuriais remiantis buvo atšaukta daugiau kaip 50 mokyklose privalomų aprašų, protokolų, planų, programų, ataskaitų bei nuostatų. Kaip teigė švietimo ir mokslo ministras, buvo norima išvaduoti mokytojus nuo begalės nereikšmingų popierių pildymo, kad jie galėtų daugiau laiko skirti bendravimui su mokiniais, kolegomis, tėvais, taip pat savišvietai. Atšaukus anksčiau privalomus teisės aktus neprivalomais tapo mokyklos savivaldos institucijų susirinkimų, posėdžių, pasitarimų bei tėvų susirinkimų protokolai; pedagogams buvo leista nebepildyti darbo grupių, komandų susirinkimų ir specialiojo ugdymo komisijų pasitarimų protokolų. Kartu buvo atsakyta atskirų mokyklos veiklą reglamentuojančių dokumentų: metodinės veiklos nuostatų, aprūpinimo vadovėliais tvarkos, kvalifikacijos tobulinimo tvarkos, dalykų ir kursų keitimo tvarkos aprašo, rekomenduojant pagrindines šiuose dokumentuose esančias nuostatas integruoti į mokyklos nuostatus ar mokyklos ugdymo planą.

⁴ Šaltinis: <https://vavm.lt/administracine-informacija/> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

⁵ Šaltinis: <https://www.zarasupm.lt/tarybos-ir-metodines-grupes/> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

grupės, ar netgi taip pat dalykinės / sektorinės profesijos mokytojų metodinės grupės (pvz. [Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centras](#)⁶, [Marijampolės profesinio rengimo centras](#)⁷ ar [Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centras](#)⁸). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 49 str. 2 p. 8 d. nustatyta prievolė, kad mokytojas privalo bendradarbiauti su kitais mokytojais, kad būtų pasiekti mokymo tikslai⁹, bendradarbiavimo principas turėtų būti laikomas vienas iš metodinės veiklos pagrindų.

1.2. Žmogiškieji resursai

PMĮ metodinę grupę tradiciškai sudaro mokytojai, susibūrę pagal ugdymo sritį, dalyką, todėl skirtingose mokyklose šių grupių narių skaičius yra skirtingas. Tokiose grupėse didžiausia atsakomybė tradiciškai deleguojama grupės pirmininkui, kuris: 1) vykdo darbus, numatytus grupės veiklos plane, direktoriaus įsakyme; 2) kviečia grupės susirinkimus ir jiems vadovauja; 3) paskirsto darbus grupės nariams; 4) užtikrina, kad grupės nariai nustatytais terminais ir kokybiškai atliktų pavestą darbą; 5) teikia informaciją apie atliktą grupės / jos narių darbą PMĮ vadovams / tarybai.

1.3. Finansavimo mechanizmai

Kelių mokyklų interneto svetainėse prieinamuose metodinės veiklos organizavimo nuostatuose nurodyta, kad PMĮ metodinės grupės pirmininkui direktoriaus įsakymu gali būti papildomai mokama už atliekamą darbą, kitų – tokia galimybė nėra įvardinta. Visgi mokyklų interneto svetainėse gausu informacijos apie profesijos mokytojų atliekamus darbus, įgyvendinant ERASMUS+ ar kitų programų lėšomis finansuojamus projektus. Darytina prielaida, kad būtent šie lėšų šaltiniai dažniausiai yra galimybė profesijos mokytojams už jų metodinę veiklą (rengiant ar tobulinant naujas profesinio mokymo programas, kuriant ar tobulinant mokymo priemones, kuriant ar tobulinant mokymo veiklos procedūrų vadovus ar aprašus ir pan.) mokėti papildomą – prie bazinio atlygio už atliekamas funkcijas – darbo užmokestį.

⁶ Šaltinis: <https://vpvpmc.lt/images/dokumentai/20200930.pdf> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

⁷ Šaltinis: <https://mprc.lt/metodines-grupes/> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

⁸ Šaltinis: <https://www.gpmc.lt/struktura-ir-kontaktai/komisijos-darbo-grupes/> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

⁹ Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

1.4. Susijęs nacionalinis profesinio mokymo kontekstas

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija 2021m. rugsėjo 1 d. savininko (dalininko) teises ir pareigas įgyvendino 56 profesinio mokymo įstaigose. Pirminis ir tęstinis profesinis mokymas teikiamas 55 profesinio mokymo įstaigose, vienoje – Vilniaus technologijų mokymo ir reabilitacijos centre – tik pirminis profesinis mokymas.

Įgyvendinant valstybinių profesinio mokymo įstaigų, kuriose Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įgyvendina savininko (dalininko) teises ir pareigas, tinklo vystymo 2018–2020 m. ir 2021 m. bendruosius planus:

1. 2018 metais reorganizuotos 3 profesinio mokymo įstaigos: Druskininkų amatų mokykla prijungta prie Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro; Šilutės turizmo ir verslo paslaugų mokykla prijungta prie Šilutės žemės ūkio mokyklos; Alytaus dailiųjų amatų mokykla prijungta prie Kauno taikomosios dailės mokyklos ir įkurtas Kauno taikomosios dailės mokyklos Alytaus filialas. Likviduotas Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro Juknaičių skyrius. Prie Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro Kurorto verslo skyriaus prijungti Nidos ir Pervalkos skyriai;

2. 2019 m. reorganizuotos 7 profesinio mokymo įstaigos: Vilniaus turizmo ir prekybos verslo mokykla sujungta su Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centru ir įkurtas Profesinio mokymo centras „Žirmūnai“; Simno žemės ūkio mokykla prijungta prie Alytaus profesinio rengimo centro ir įkurtas Alytaus profesinio rengimo centro Žemės ūkio skyrius; Anykščių technologijos mokykla prijungta prie viešosios įstaigos Alantos technologijos ir verslo mokyklos ir įkurtas viešosios įstaigos Alantos technologijos ir verslo mokyklos Anykščių filialas; Aukštadvario žemės ūkio mokykla prijungta prie viešosios įstaigos Elektrėnų profesinio mokymo centro ir įkurtas viešosios įstaigos Elektrėnų profesinio mokymo centro Aukštadvario skyrius; Žeimelio technologijų ir verslo mokykla prijungta prie Joniškio žemės ūkio mokyklos ir įkurtas Joniškio žemės ūkio mokyklos Žeimelio filialas; Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokykla prijungta prie viešosios įstaigos Panevėžio profesinio rengimo centro ir įkurtas viešosios įstaigos Panevėžio profesinio rengimo centro Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio padalinys. Likviduotas Kėdainių profesinio rengimo centro Transporto ir verslo skyrius;

3. 2020 metais reorganizuotos 5 profesinio mokymo įstaigos: viešoji įstaiga Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla sujungta su Klaipėdos laivininkų mokykla ir įkurtas Jūrinio sektoriaus darbuotojų rengimo centras; Kaišiadorių technologijų ir verslo mokykla prijungta prie Vilniaus komunalinių paslaugų mokyklos ir įkurtas Vilniaus komunalinių paslaugų mokyklos Kaišiadorių skyrius; Dieveniškių technologijų ir verslo mokykla prijungta prie Vilniaus technologijų, verslo ir žemės ūkio mokyklos (dabar – Vilniaus agroekologijos mokymo centras) ir įkurtas Vilniaus agroekologijos mokymo centro filialas – Dieveniškių Simono Karczmaro amatų kiemas; Vilniaus geležinkelio transporto ir verslo paslaugų mokykla prijungta prie Vilniaus technologijos ir dizaino kolegijos ir įkurtas Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos profesinio mokymo skyrius. Likviduotas Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro skyrius Pravieniškių pataisos namuose; viešosios

įstaigos Elektrėnų profesinio mokymo centro Pravieniškių Aukštadvario skyriai; Joniščio žemės ūkio mokyklos Žeimelio filialas. Įsteigtas Suaugusiųjų skyrius Švenčionių profesinio rengimo centre ir viešojoje įstaigoje Telšių regioniniame profesinio mokymo centre; Suaugusiųjų ir jaunimo skyrius viešojoje įstaigoje Kretingos technologijos ir verslo mokykloje; suformuotos jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo ugdymo klasės Alytaus profesinio rengimo centre;

4. 2021 metais reorganizuota viena profesinio mokymo įstaiga – Veisiejų technologijos ir verslo mokykla prijungta prie Profesinio mokymo centro „Žirmūnai“, po sujungimo su Profesinio mokymo centro „Žirmūnai“ Druskininkų filialu įsteigtas Profesinio mokymo centro „Žirmūnai“ Pietų Lietuvos filialas;

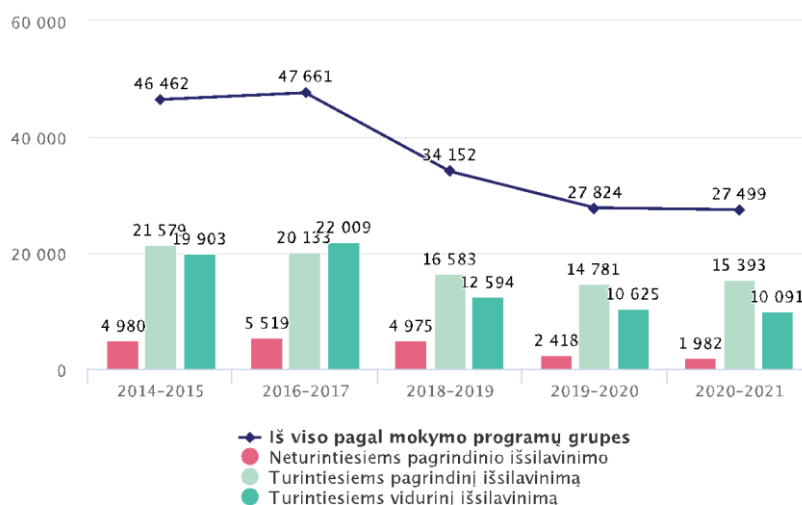
5. 2022 metais reorganizuotos 12 profesinio mokymo įstaigų: prie Alytaus profesinio rengimo centro prijungta Varėnos technologijos ir verslo mokykla; prie Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro prijungta Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokykla; Kauno statybos ir paslaugų mokymo centras sujungtas su Kauno technikos profesinio mokymo centru ir Vilkijos žemės ūkio mokykla, sukuriant Kauno technologijų mokymo centrą; prie Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centro prijungta Kretingos technologijos ir verslo mokykla; prie Klaipėdos technologijų mokymo centro prijungta Klaipėdos paslaugų ir verslo mokykla; Panevėžio darbo rinkos mokymo centras sujungtas su Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės profesinio rengimo centru ir Panevėžio profesinio rengimo centru, sukuriant Panevėžio mokymo centrą; prie Profesinio mokymo centro „Žirmūnai“ prijungtas Vilniaus technologijų mokymo ir reabilitacijos centras; Šiaulių darbo rinkos mokymo centras sujungtas su Šiaulių darbo rinkos mokymo centru ir Kuršėnų politechnikos mokykla, sukuriant Šiaulių technologijų mokymo centrą; Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras sujungtas su Vilniaus technologijų mokymo centru, sukuriant Vilniaus technologijų ir inžinerijos mokymo centrą.¹⁰

PMĮ stiprinimo, tvarkant PMĮ tinklą, **tikslas** – *mažėjant mokinių skaičiui, ir didėjant atotrūkiui tarp didžiausių ir mažiausių mokyklų užtikrinti vienodas galimybes visiems mokiniams mokytis moderniose praktinio mokymo bazėse, nedubliuojant programų tuose pačiuose miestuose, telkiant išteklius.*

Nors per pastaruosius dešimt metų valstybinių profesinio mokymo įstaigų skaičius sumažėjo nuo daugiau nei 100 iki 44 juridinių asmenų, šio skaičiaus mažėjimas nėra ir profesinio mokymo įstaigose besimokančiųjų asmenų skaičiaus mažėjimo nuo 46 462 besimokančiųjų

¹⁰ Šaltinis: Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. V-547 patvirtintas Valstybinių profesinio mokymo įstaigų, kuriose Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įgyvendina savininko (dalininko) teises ir pareigas, tinklo vystymo 2022 metų bendrasis planas [https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/svietimas/profesinis%20mokymas/tinklopertvarka/Valstybinių%20profesinio%20mokymo%20įstaigų%20kuriose%20ŠMSM%20įgyvendina%20savininko%20\(dalininko\)%20teises%20ir%20pareigas%20tinklo%20vystymo%202022%20m%20bendrasis%20planas.pdf](https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/svietimas/profesinis%20mokymas/tinklopertvarka/Valstybinių%20profesinio%20mokymo%20įstaigų%20kuriose%20ŠMSM%20įgyvendina%20savininko%20(dalininko)%20teises%20ir%20pareigas%20tinklo%20vystymo%202022%20m%20bendrasis%20planas.pdf)

2014-2015 m. m. iki 27 499 besimokančiųjų 2020-2021 m. m.¹¹ (žr. 1.4.1. Paveikslą) priežastis – tai yra pastarojo mažėjimo pasekmė.

1.4.1. Paveikslas. Profesinio mokymo mokiniai pagal mokymo programų grupes

Galima teigti, kad 1.4.1. Paveiksle matomas bendro besimokančiųjų skaičiaus mažėjimas neturi išskirtinio – lemiančio – bruožo, nes daugmaž proporcingas traukimasis pastaruosius penkis metus vyko visose programų grupėse. Visgi, jei turinčių pagrindinį išsilavinimą skaičiaus mažėjimą galima pateisinti demografinės situacijos ar emigracijos specifika¹², tai vidurinį išsilavinimą turinčių asmenų / suaugusiųjų – grupės ženklus traukimosi nuo 22 009 asmenų 2016-2017 m. m. iki 10 091 asmens 2020-2021 m. m. priežastys yra galimai kompleksinės, t. y. turinčios ne vien mokymo paslaugų pasiūlos, mokymo paslaugų prieinamumo, mokymo paslaugų kokybės, teisinių, finansavimo, asmeninių / šeimos¹³ ir kt. aspektų.

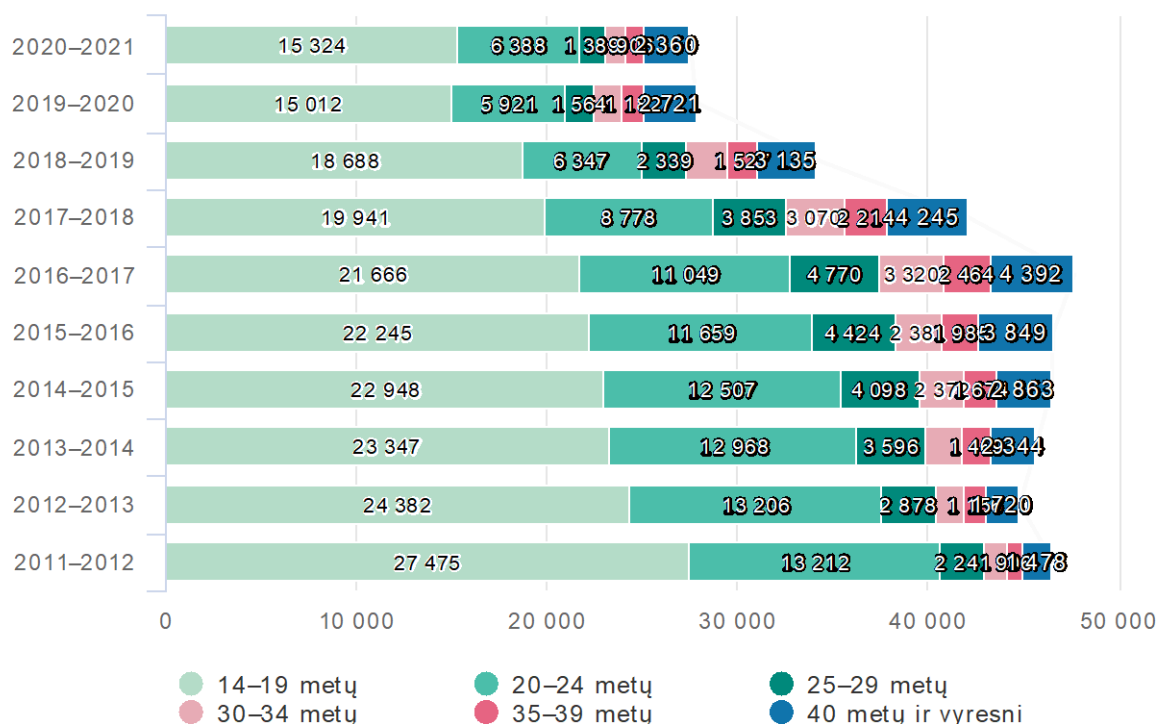
Žiūrint detaliau matosi, kad pastaruosius 10 metų daugmaž vienodu tempu mažėjant profesinio mokymo sistemoje kasmet besimokančių 14-19'os metų amžiaus asmenų bei 20-ies ir vyresnio amžiaus asmenų grupėms, pastaruosius keletą metų suaugusiųjų asmenų mokymosi pagal formaliojo profesinio mokymosi programas netgi nežymiai gerėjo – 2011-2012 m. m. 20-ies metų ir vyresniems asmenims tarp visų besimokančių sudarius 40,95 proc.,

¹¹ Šaltinis: LR Oficialios statistikos portalas <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-svietimas-kultura-ir-sportas-2021/profesinis-mokymas> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

¹² Lietuvoje gan drastiškas gimstamumo apimčių mažėjimas buvo fiksuojamas nuo 1994 iki 2011 metų, todėl natūralu, jog jau nuo 2012 metų ėmė matytis to pasekmės – 1996 metais buvus mažai naujagimių, jau 2012 metais tai ėmė įtakoti pagrindinį išsilavinimą turinčių asmenų (maždaug 16-os metų jaunuoliai) stojimo į profesinio mokymo įstaigas rodiklį. Pastarajam mažiau žymiai, bet vis tiek reikšminga buvo taip pat Lietuvos gyventojų 2004-2012 m. vykusį gausi emigracija, jaunosms šeimoms į užsienio valstybes taip pat išsivežant savo mažamečius vaikus.

¹³ Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ 2021 metų liepos 19-29 dienomis atliktas kiekybinis sociologinis visuomenės (18 metų amžiaus ir vyresnių asmenų) nuomonės tyrimas atskleidė, kad dažniausia atsisakymo mokytis priežastis – sunkumai mokymąsi derinti su darbu, šeima, laiko trūkumas (32 proc.). Beveik ketvirtadalis (23 proc.) nesimokiusių per pastaruosius metus mano, kad mokytis jiems jau per vėlu. Panaši dalis (22 proc.) respondentų mano, kad savo laiku jau atsikokė. 18 proc. apklaustųjų teigia, jog viską, ko reikia, jau moka.

2020-2021 m. m. šis parametras jau siekė 44,27 proc., bet pikas buvo 2016-2017 m. m., kai buvo pasiekęs netgi 54,54 proc. (žr. 1.4.2. paveikslą)¹⁴.

1.4.2. *Paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų mokiniai pagal amžių*

Analizuojant 1.4.2. Paveiksle matomą, PMĮ besimokančių 14-19'os metų amžiaus asmenų skaičių, galima daryti prielaidą, kad pastaruosius keletą metų profesinio mokymo sistemą kasmet papildė apie 7000 asmenų, kurie į profesines mokyklas stoja, pagrindinį išsilavinimą įgiję bendrojo ugdymo įstaigoje. Ši prielaida yra teisinga, žinant, kad PMĮ besimokantys 17-19'os metų asmenys taip pat įgyja ir vidurinį išsilavinimą, besimokydami PMĮ veikiančių gimnazinio mokymosi skyrių 3-4'ose klasėse, taip pat prisimenant, kad nedidelė dalis visos analizuojamos grupės – 14-16'os metų jaunuoliai – PMĮ gimnazinio mokymo skyriuose pradeda mokytis nuo 1 klasės. Mokyklinio amžiaus Lietuvos gyventojų statistinių duomenų analizė, o ir stojimo į PMĮ srauto kaitos tendencijos rodo, kad kasmet į PMĮ stoja apie 18 proc. bendrojo ugdymo įstaigose pagrindinį išsilavinimą įgijusių jaunuolių (išsamiau – žr. 1.4.3 paveikslą¹⁵).

¹⁴ Šaltinis: LR Oficialiosios statistikos portalas <https://osp.stat.gov.lt/lietuovos-svietimas-kultura-ir-sportas-2021/profesinis-mokymas> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

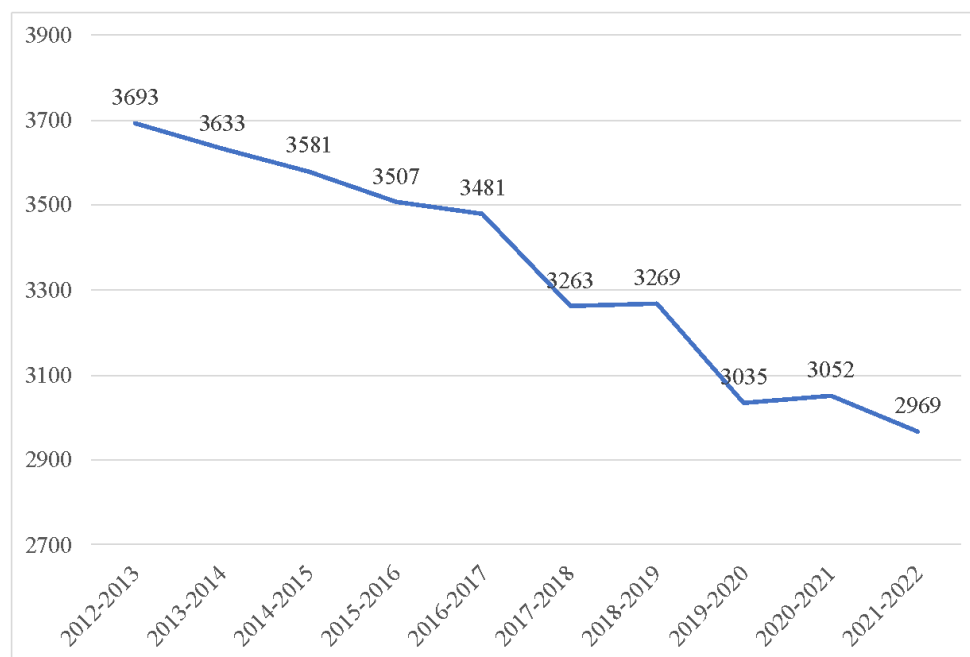
¹⁵ Šaltinis: LR Oficialiosios statistikos duomenų portalas <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/> . Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d. Analizuojant duomenis yra matoma, kad yra kasmetinė tendencija sumažėti bendrojo ugdymo įstaigose 10-oje klasėje (2 gimnazijos klasė) besimokančių jaunuolių skaičiui, jiems pereinant į 3 gimnazijos klases. Daroma prielaida, kad šis sumažėjimas fiksuojamas todėl, kad bendrojo ugdymo mokinių registre buvę jaunuoliai, įstoja į profesines mokyklas ir tokiu būdu patenka į kitą – profesinio mokymo mokinių – registrą. Aptariamas sumažėjimas ir sudaro vidutiniškai 18,09 proc. skaičiuojant bendrai visos Lietuvos bendrojo ugdymo mokinių skaičius paklasiui. Skirtinguose regionuose šis rodiklis gali skirtis. Taip pat skiriasi atskirai berniukų (vidutiniškai apie 24 proc.) ir mergaičių (vidutiniškai apie 11 proc.) stojimo į profesinio mokymo įstaigas tendencija, taikant aukščiau minėtas prielaidas.

	Vilniaus apskr	Kauno apskr	Klaipėdos apskr	Šiaulių apskr	Panevėžio apskr	Alytaus apskr	Marijampolės apskr	Utenos apskr	Tauragės apskr	Telšių apskr	VISO:
1	9863	5582	3566	2560	1893	1146	1223	963	838	1210	28844
2	9360	5767	3400	2440	1762	1113	1265	906	833	1288	28134
3	9920	6151	3638	2485	1898	1242	1354	979	914	1448	30029
4	9550	5856	3643	2455	1795	1147	1379	935	836	1372	28968
5	9915	6127	3708	2532	1883	1224	1335	986	798	1349	29857
6	9811	6217	3752	2563	2020	1255	1394	1010	874	1374	30270
7	9221	5756	3532	2615	1896	1152	1349	1071	877	1467	28936
8	8265	5394	3358	2416	1921	1125	1407	985	922	1338	27131
9	7967	5232	3176	2472	1965	1176	1362	947	846	1350	26493
10	7933	5463	3099	2484	2033	1184	1300	952	859	1297	26604
11	6543	4444	2406	2094	1703	1030	1132	757	722	961	21792
12	6692	4452	2403	2151	1615	1090	1210	774	852	1000	22239
VISO:	105040	66441	39681	29267	22384	13884	15710	11265	10171	15454	329297

1.4.3. *Paveikslas. Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose besimokančių mokinių skaičiai*

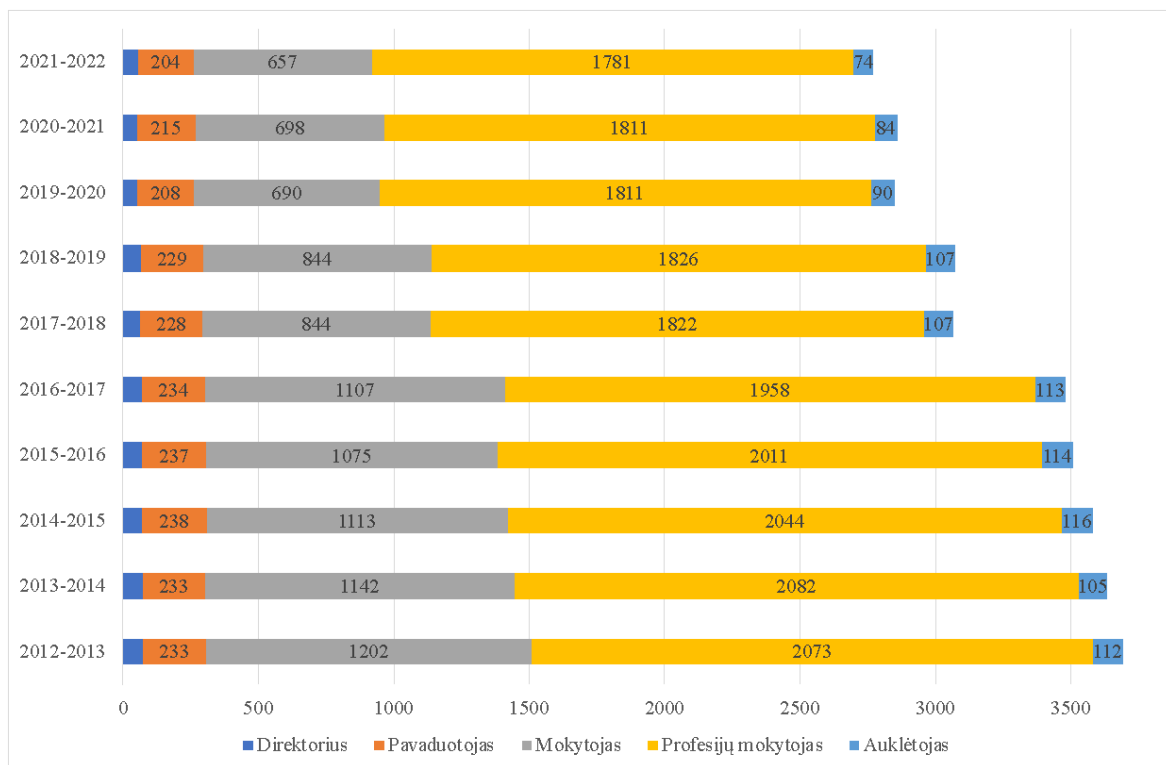
1.5. Susijusi statistika

Lietuvos oficialios statistikos duomenimis, Lietuvos PMĮ dirbančių pedagoginių darbuotojų skaičius nuosekliai mažėjo nuo 3693 asmenų 2012-2013 m. m. iki 2969 asmenų 2021-2022 m. m. (žr. 1.5.1. Paveikslą)

Paveikslas 1.5.1. *Profesinio mokymo įstaigų pedagoginių darbuotojų skaičiaus kaita 2012-2022 m.*

Kasmet fiksuotoje Lietuvos PMĮ pedagoginių darbuotojų struktūroje santykinis didžiausias mažėjimas buvo tarp mokytojo pareigybės atstovų – jų nuo 2012 m. iki 2022 m. sumažėjo netgi 45,35 proc.. Tuo tarpu profesijos mokytojų skaičius mažėjo ne taip drastiškai – jų nuo 2012 m. iki 2022 m. sumažėjo 14,09 proc. (žr. 1.5.2. Paveikslą).

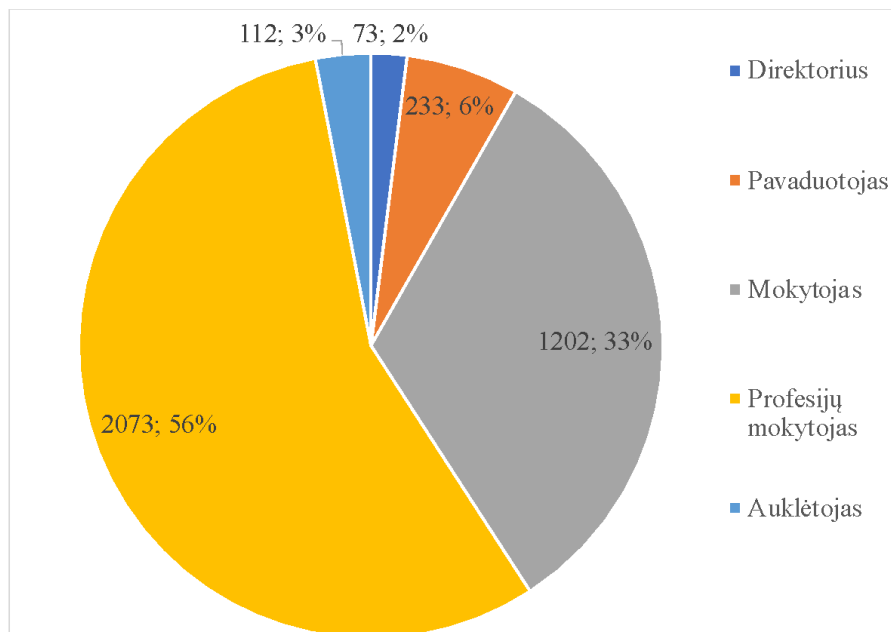

Paveikslas 1.5.2. Profesinio mokymo įstaigų pedagoginių darbuotojų struktūra pagal užimamas pareigas 2012-2022 m.

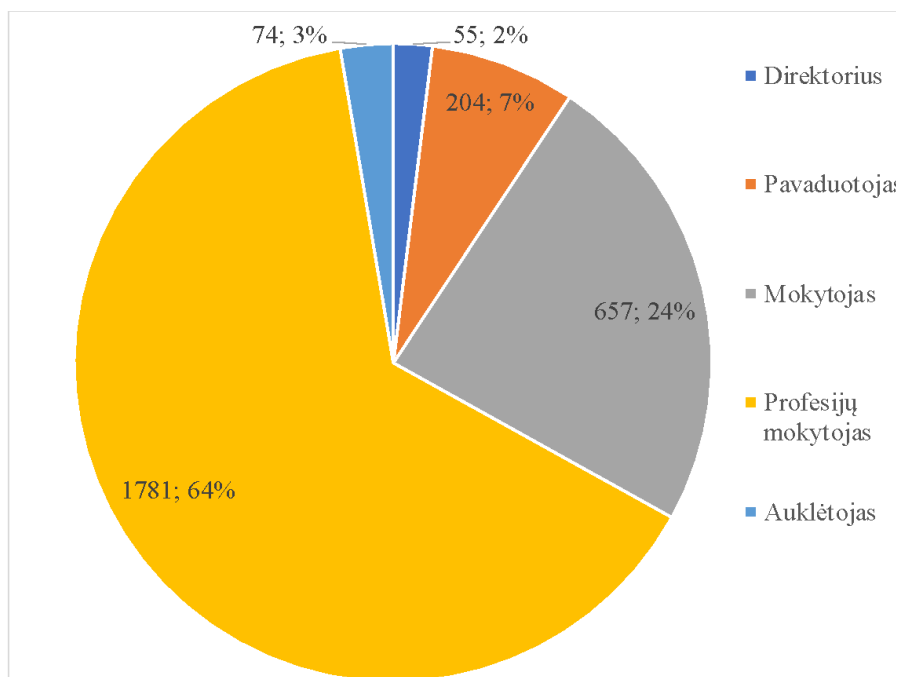
Bendrojo ugdymo programos dalykų mokytojų skaičius PMĮ mažėjo galimai todėl, kad per analizuojamą 10-ties pastarųjų metų laikotarpį PMĮ beveik perpus (44,23 proc.) sumažėjo ir pagal bendrojo ugdymo programą (greta profesijos mokymo(-si)) PMĮ besimokančių asmenų skaičius, kuris 2011-2012 m. m. buvo netgi 27475 jaunuoliai, o 2020-2021 m. m. – jau tik 15324 jaunuoliai (žr. 1.4.2. Paveikslą). Tuo tarpu per tą patį laikotarpį profesijos mokytojų skaičiaus santykinai nedidelis mažėjimas (16 proc.; nuo 2120 profesijos mokytojų 2011-2012 m.m. iki 1781 profesijos mokytojo 2021-2022 m.m.¹⁶) leidžia daryti prielaidą, kad PMĮ nėra linkusios mažinti šios srities darbuotojų, nepaisant mokinių skaičiaus mažėjimo ir vykdyto PMĮ tinklo tvarkymo. Tai gali būti paaiškinama teikiamų profesinio mokymo paslaugų kokybės didinimo siekimu, taip pat daugiau mokytojo ir mokinio tiesioginio kontakto užtikrinimo pastangomis, bet kartu ir sumažėjusiu mokytojų darbo krūviu, jiems dirbant ne vienoje darbovietėje – dažnas profesijos mokytojas šiandien yra taip pat praktikas jo dėstoma dalyką atitinkančią veiklą vykdančioje verslo įmonėje ar netgi pats yra tokios įmonės savininkas – steigėjas. Taigi, profesijos mokytojų PMĮ per pastaruosius 10 metų sumažėjus nežymiai, jų

¹⁶ Šaltinis: LR Oficialiosios statistikos duomenų portalas <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/>. Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

sudaroma santykinė dalis PMĮ pedagoginių darbuotojų struktūroje netgi padidėjo nuo 56 proc. 2012-2013 m. m. iki 64 proc. 2021-2022 m. m. (žr. 1.5.3. ir 1.5.4. Paveikslus).

1.5.3. Paveikslas.
Profesinio mokymo įstaigų pedagoginių darbuotojų struktūra pagal užimamas pareigas 2012-2013 m. m.

1.5.4. Paveikslas.
Profesinio mokymo įstaigų pedagoginių darbuotojų struktūra pagal užimamas pareigas 2021-2022 m. m.

Reikšmingų PMĮ pedagoginių darbuotojų išsilavinimo pokyčių per pastaruosius 5'is metus irgi nėra fiksuota – LR oficialiosios statistikos portale pateikiamos informacijos duomenimis, aukštąjį išsilavinimą turėjusių PMĮ pedagoginių darbuotojų dalis per pastaruosius 5'is metus padidėjo vos 0,9 proc. nuo 85,2 proc. 2017-2018 m. m. iki 86,1 proc. 2021-2022 m. m.

2. Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos paveikslas Lietuvoje

2.1. Profesijos mokytojų profesinis bei asmenybinis lygmuo, profesinės veiklos aplinka, profesinis tobulėjimas

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro parengtoje **Profesinio mokymo 2017 metų būklės apžvalgoje**¹⁷ nurodyta, kad 2017 metais vyresnių kaip 50 metų bendrojo ugdymo mokytojų, dirbančių PMĮ, ir profesijos mokytojų dalis siekė 55 proc., PMĮ direktorių pavaduotojų ugdymui ir skyrių vedėjų – 62 proc., direktorių – 82 proc. Būklės apžvalgoje profesijos mokytojų didelis amžius ir tolesnis senėjimas buvo įvardintas kaip problema, kuri tuo metu buvo panašaus masto kaip ir Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose (52 proc.) bei kitose Europos Sąjungos šalyse (Danijoje – 50 proc., Latvijoje – 51 proc., Nyderlanduose – 54 proc.).

Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenimis¹⁸ iš 2021-2022 m. m. atestuotų 1203 profesijos mokytojų buvo: **119 mokytojo kvalifikacinę kategoriją**¹⁹ turinčių asmenų, vyresnių nei 50 metų amžiaus (iš jų 13 vyresni nei 65 metų amžiaus); **471 vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją**²⁰ turintis asmuo, vyresnis nei 50 metų amžiaus (iš jų 66 vyresni nei 65 metų amžiaus); **204 metodininko kvalifikacinę kategoriją**²¹ turintys asmenys, vyresni nei 50 metų amžiaus (iš jų 32 vyresni nei 65 metų amžiaus);

¹⁷ Šaltinis: <https://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2015/08/Profesinio-apzvalga-2017FINAL.pdf> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

¹⁸ Šaltinis:

<https://rsvis3.emokykla.lt/cognos/bi/?perspective=classicviewer&id=i7E91ED668EF44F96AAB22010744BB552&objRef=i7E91ED668EF44F96AAB22010744BB552&action=run&format=HTML&cmPropStr=%7B%22id%22%3A%22i7E91ED668EF44F96AAB22010744BB552%22%2C%22type%22%3A%22report%22%2C%22defaultName%22%3A%225.%20Profesijos%20mokytoju%20amzius%22%2C%22ermisions%22%3A%5B%22execute%22%2C%22read%22%2C%22traverse%22%5D%7D> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

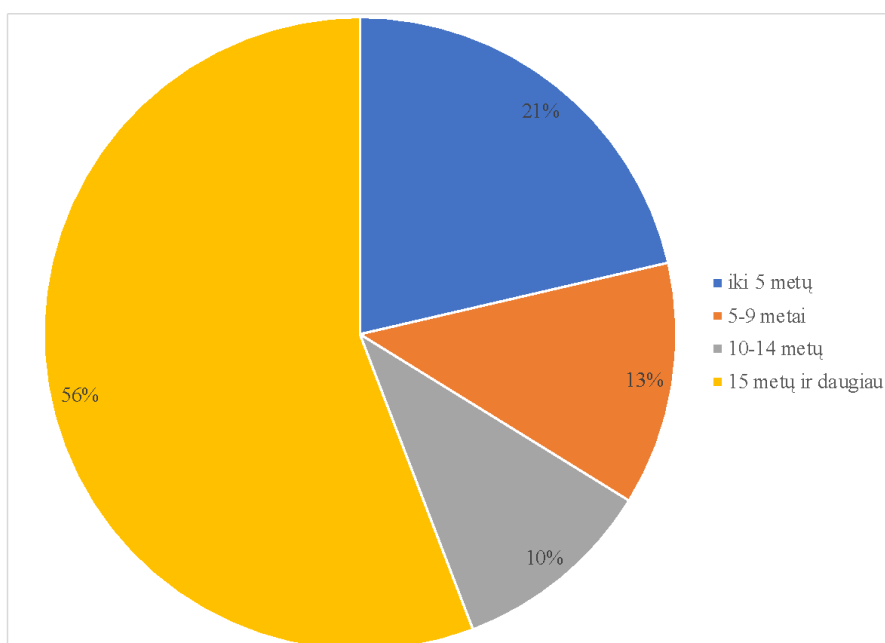
¹⁹ Asmeniui, dirbančiam profesijos ar neformaliojo švietimo mokytoju, įgijusiam aukštąjį, aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) ar vidurinį išsilavinimą, neturinčiam pedagogo kvalifikacijos, bet išklausiui Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių-psichologinių žinių kursą ir turinčiam ne mažesnį kaip dvejų metų dalyko mokymo (pareigybės) darbo stažą, nuolat tobulinančiam savo kvalifikaciją, gali būti suteikiama mokytojo kvalifikacinė kategorija.

²⁰ Vyresniojo mokytojo ar vyresniojo pagalbos mokiniui specialisto kvalifikacinė kategorija gali būti suteikiama asmeniui, įgijusiam aukštąjį ar aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją (neformaliojo švietimo ar profesijos mokytoju – išklausiui Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių-psichologinių žinių kursą; socialiniam pedagogui, turinčiam socialinio pedagogo kvalifikaciją ar socialinio darbuotojo ir pedagogo kvalifikacijas arba išklausiui Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintą kompleksinę socialinės pedagogikos teorijos ir metodikos žinių kursą), turinčiam ne mažesnį kaip ketverių paskutinių metų dalyko mokymo (pareigybės) darbo stažą, gebančiam gerai organizuoti ir analizuoti ugdymo, mokymo ir mokymosi procesą, nuolat atnaujinančiam savo žinias, aktyviai dalyvaujančiam metodinėje veikloje, skleidžiančiam savo gerąją pedagoginio darbo patirtį institucijoje.

²¹ Mokytojo metodininko ar pagalbos mokiniui specialisto metodininko kvalifikacinė kategorija gali būti suteikiama asmeniui, įgijusiam aukštąjį ar aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą, turinčiam mokomojo dalyko (pareigybės) ir pedagogo kvalifikaciją (neformaliojo švietimo ar profesijos mokytoju – išklausiui Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių-psichologinių žinių kursą; socialiniam pedagogui – turinčiam socialinio pedagogo kvalifikaciją ar socialinio darbuotojo ir pedagogo kvalifikacijas), ne mažesnį kaip penkerių paskutinių metų dalyko mokymo (pareigybės) darbo stažą, gebančiam puikiai organizuoti ir analizuoti ugdymo, mokymo ir mokymosi procesą, pedagogines situacijas, diegiančiam šiuolaikinės didaktikos principus ir metodus, nuolat atnaujinančiam savo žinias, rengiančiam ugdymo projektus, aktyviai dalyvaujančiam metodinėje veikloje, skleidžiančiam savo gerąją pedagoginio darbo patirtį institucijoje ir regione.

33 eksperto kvalifikacinę kategoriją²² turintys asmenys, vyresni nei 50 metų amžiaus (iš jų 6 vyresni nei 65 metų amžiaus). Vertinant pagal šiuos duomenis, galima daryti prielaidą, kad šiandien vyresnių kaip 50 metų profesijos mokytojų dalis siekia netgi 68,74 proc, vyresniems kaip 65 metų amžiaus profesijos mokytojams preliminariai sudarant netgi 12,47 proc. visų profesijos mokytojų.

Daugiau nei pusės 2022-2023 m. m. PMĮ dirbančių profesijos mokytojų darbo stažas siekė 15 metų ir daugiau, šiek tiek daugiau nei penktadalio – iki 5 metų (žr. 2.1.1. Paveikslą).

2.1.1. Paveikslas. Profesinio mokymo įstaigų profesijos mokytojų darbo stažas 2022-2023 m. m.

Taigi, aukščiau išanalizuoti trys parametrai (profesijos mokytojų išsilavinimas, profesijos mokytojų amžius ir darbo PMĮ stažas) rodo, kad **tipinis Lietuvoje veikiančių PMĮ profesijos**

²² Mokytojo eksperto ar pagalbos mokiniui specialisto eksperto kvalifikacinė kategorija gali būti suteikiama asmeniui, įgijusiam aukštąjį išsilavinimą, turinčiam mokomojo dalyko (pareigybės) ir pedagogo kvalifikaciją (neformaliojo švietimo ar profesijos mokytojui – išklausiui Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių-psichologinių žinių kursą; socialiniam pedagogui – turinčiam socialinio pedagogo kvalifikaciją ar socialinio darbuotojo ir pedagogo kvalifikacijas), ne mažesnę kaip šešerių paskutinių metų dalyko mokymo (pareigybės) darbo stažą, gebančiam profesionaliai organizuoti ir analizuoti ugdymo, mokymo ir mokymosi procesą, tiriančiam pedagogines situacijas, naujas mokymosi strategijas, taikančiam jas, kuriančiam savo veiksmingas mokymosi strategijas, rengiančiam ugdymo projektus, mokymo, mokymosi bei metodines priemones, skleidžiančiam gerąją pedagoginio darbo patirtį institucijoje, regione ir šalyje.

mokytojas (profesijos mokytojo paveikslas) yra aukštąjį išsilavinimą turintis, PMĮ dirbantis ilgiau nei 15 metų 45-64 metų amžiaus²³ asmuo²⁴.

Aukščiau pateikti profesijos mokytojų, turinčių tam tikrą kvalifikacinę kategoriją skaičiai leidžia teigti, kad dauguma Lietuvos profesijos mokytojų yra pakankamai aktyvūs ir bendradarbiaujantys, nes jų turimos kategorijos yra suteikiamos tik išpildžius gan gausius reikalavimus, o prarandamos nustačius, kad mokytojo veikla neatitinka turimos kvalifikacinės kategorijos reikalavimų. Šiuos aspektus reglamentuoja LR Švietimo ir mokslo ministro 2008 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. [ISAK-3216](#) patvirtintų *Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų* galiojanti suvestinė redakcija. Šiame dokumente nurodoma, jog „Atestuojamojo mokytojo ar pagalbos mokiniui specialisto kompetencija įrodoma ugdomosios veiklos rezultatais ir faktais, kurie pagrindžiami atitinkamais geriausiai veiklą iliustruojančiais informacijos šaltiniais: stebėtų pamokų analize, ugdomąją ir metodinę veiklą patvirtinančiais dokumentais, mokyklos audito ir/ar akreditacijos medžiaga.“²⁵ Mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto veikla pagal kiekvieną kriterijų vertinama 0-3 balais (3 balai – kriterijus vykdomas labai gerai; 2 balai – kriterijus vykdomas gerai; 1 balas – kriterijus vykdomas iš dalies; 0 balų – kriterijus nevykdomas)²⁶, o pretenduojant įgyti atitinkamą kvalifikacinę kategoriją privalu surinkti žemiau pateiktoje lentelėje nurodytą balų skaičių.²⁷

²³ Šaltinis: Švietimo valdymo informacinė sistema.

<https://rsvis3.emokykla.lt/cognos/bi/?perspective=classicviewer&id=i7E91ED668EF44F96AAB22010744BB552&objRef=i7E91ED668EF44F96AAB22010744BB552&action=run&format=HTML&cmPropStr=%7B%22id%22%3A%22i7E91ED668EF44F96AAB22010744BB552%22%2C%22type%22%3A%22report%22%2C%22defaultName%22%3A%225.%20Profesijos%20mokytoju%20amzius%22%2C%22p%22%3A%22execute%22%2C%22read%22%2C%22traverse%22%5D%7D> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

²⁴ Neatlikus gilesnės analizės sunku teigti, kad esama koreliacijos tarp profesijos mokytojo aktyvumo dalyvaujant PMĮ metodinėje veikloje ir jo amžiaus ar darbo stažo, visgi preliminarūs tyrimai rodo, jog vyresnio amžiaus ir didesnį darbo stažą turintys profesijos mokytojai PMĮ metodinėje veikloje dalyvauja mažiau motyvuotai nei trumpiau dirbantys jų jaunesnio amžiaus kolegos.

²⁵ Šaltinis: Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų I priedo „Mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto (išskyrus psichologą) veiklos vertinimo kriterijai ir procedūros“ II skyriaus 8 punktą. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.332784/asr> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

²⁶ Ten pat: II dalies 6 punktą.

²⁷ Ten pat: II dalies 9 punktą.

Kvalifikacinė kategorija	Mokytojas, pagalbos mokiniui specialistas	Vyresnysis mokytojas, vyresnysis pagalbos mokiniui specialistas	Mokytojas metodininkas, pagalbos mokiniui specialistas metodininkas	Mokytojas ekspertas, pagalbos mokiniui specialistas ekspertas
Veiklos sritis	<i>Balų skaičius</i>	<i>Balų skaičius</i>	<i>Balų skaičius</i>	<i>Balų skaičius</i>
I sritis ugdomosios veiklos tikslingumas, veiksmingumas ir rezultatyvumas	8–12	13–16	20–22	22–24
II sritis bendravimas, bendradarbiavimas ir veikla institucijos bendruomenėje	4–6	7–10	11–13	13–15
III sritis asmeninis profesinis tobulėjimas	4–6	6–9	10–11	11–12
Kiti požymiai	0	6	9	19
<i>Iš viso balų</i>	<i>20</i>	<i>35</i>	<i>50</i>	<i>65</i>

Šiai analizei aktuali II-oji veiklos sritis (bendravimas, bendradarbiavimas ir veikla institucijos bendruomenėje) nurodo, jog atestuojant mokytoją turi būti vertinami mokytojo **gebėjimai: užmegzti ir palaikyti veiksmingus ryšius su mokiniais, kolegomis, tėvais, vietos bendruomenės nariais; suprasti bendradarbiavimo su kolegomis ir kitais partneriais svarbą siekiant ugdymo tikslų; gebėti savo žinias ir idėjas derinti su kitų žiniomis ir idėjomis; dalyvauti su kitais žmonėmis ir jų grupėje siekti susitarimo**. II-osios veiklos srities vertinimo kriterijų²⁸ pavyzdžiai pateikiami žemiau esančioje lentelėje.

²⁸ Šaltinis: Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų I priedo „Mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto (išskyrus psichologą) veiklos vertinimo kriterijai ir procedūros“ II skyriaus 11 punktą. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.332784/asr> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

	Kriterijai	Požymiai	Kiti požymiai
2.1	Geba bendrauti ir bendradarbiauti	Planuoja, organizuoja, vykdo bendrą metodinę veiklą su kitais mokytojais, pagalbos mokiniui specialistais. Dalyvauja kitų mokytojų ar pagalbos mokiniui specialistų organizuojamoje metodinėje veikloje. Teikia metodinę pagalbą kolegoms.	1. Siekdamas ugdymo tikslų užmezga ir palaiko konstruktyvius santykius su socialiniais partneriais. 2. Sukurta savita ir veiksminga klasės auklėtojo darbo sistema.
2.2	Tėvus (globėjus, rūpintojus), kolegas, institucijos administraciją informuoja apie mokinių mokymosi sėkmingumą, pasiekimus ir pažangą	Analizuoja mokinių pasiekimus ir pažangą gautą informaciją įvairiomis formomis pateikia ir aptaria ją su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), kolegomis, kitais suinteresuotais asmenimis, atsižvelgdamas į tai koreguoja ir individualizuoja ugdymą. Analizuoja grįžtamąją informaciją bendravimo ir bendradarbiavimo plėtojimo aspektais.	3. Dalyvauja institucijos, vietos bendruomenės, mokinių ir mokytojų organizacijų veikloje. 4. Dalyvauja vertinant ir nustatant kitų institucijų mokytojų pagalbos mokiniui specialistų pretenduojančių įgyti metodininko ar eksperto kvalifikacines kategorijas, profesinę kompetenciją.
2.3	Dalyvauja institucijos socialiniame kultūriniame gyvenime	Organizuoja kultūrinius, edukacinius, sporto ir kt. renginius. Inicijuoja, palaiko, organizuoja, vadovauja mokinių veiklai pagal mokinių interesus ir poreikius.	5. Rengia užduotis šalies (ar tarptautinėms) olimpiadoms, konkursams.
2.4	Geba dirbti komandoje ar/ir vadovauti jai	Dalyvauja institucijos vadovo ar steigėjo (valdymo organo) teisės aktais patvirtintose darbo grupėse. Dalyvauja/vadovauja mokyklos metodinei grupei, metodinei tarybai, savivaldybės metodiniam būreliui, dalykinei asociacijai. Institucijos vadovo paskirtas mokytoju mentoriumi (padeda mažesnę patirtį turintiems kolegoms), vadovauja studentų praktikai. Rengia užduotis regiono olimpiadoms, konkursams. Rodo iniciatyvą ir aktyviai dalyvauja įvairioje institucijos bendruomenės veikloje.	6. Yra savarankiškai parengęs šalies ar tarptautinio lygmens projektą ir gavo finansavimą projektui vykdyti.
2.5	Geba rengti projektus, dalyvauti juos įgyvendinant	Rengia ir vykdo ugdymo projektus institucijoje. Dalyvauja rengiant ir įgyvendinant šalies bei tarptautinius su ugdymu susijusius projektus.	7. Kita.

Prisimenant vertinimo – balais – metodiką, nesunku suskaičiuoti, kad siekiant vyresniojo mokytojo kvalifikacinės kategorijos, asmeniui atestuojantis kiekvienas II-osios veiklos srities kriterijus turi būti įvertintas „gerai“ (2 balai), mokytojas metodininkas turi gauti „labai gerai“ (3 balai) įvertinimą 2-3, o mokytojas ekspertas – netgi 3-5 kriterijų atveju. Taigi, **jei profesijos mokytojų atestavimas atliekamas tinkamai ir objektyviai, o nuoseklus tam tikrą kvalifikacinę kategoriją turinčio profesijos mokytojo veiklos stebėjimas irgi vyksta, siekiant įsitikinti, jog tam tikro specialisto veikla tebeatitinka jam suteiktos kvalifikacinės**

kategorijos reikalavimus, galima tvirtinti, kad Lietuvos PMĮ vykdoma metodinė veikla vertintina gerai. Taip pat darytina prielaida, kad profesijos mokytojai nuolat tobulina savo turimą kvalifikaciją bei geba surinkti tai patvirtinančius įrodymus.

2.2. Profesijos mokytojų dalyvavimas tinklaveikoje

Šiandien nacionalinio lygmens dalykinės / sektorinės profesijos mokytojų metodinės grupės / komisijos veikia prie [Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro](#) (toliau – KPMPC). Dokumentas, kuris reglamentuoja kiekvienos profesinio mokymo metodinės komisijos funkcijas, komisijos narių teises ir pareigas bei komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo tvarką, yra KPMPC direktoriaus 2021 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. [V1-39](#) patvirtinti **profesinio mokymo metodinės komisijos nuostatai**. Kiekviena iš 15-os²⁹ šių metodinių komisijų yra sudarytos iš 9-14'os skirtingų profesinio mokymo įstaigų atitinkamos srities profesijos mokytojų. Kiekvienos **komisijos uždavinys** – *siekiant gerinti profesinio mokymo kokybę savo veiklos srityje, užtikrinti metodinį ir dalykinį profesijos mokytojų bei švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimą*. Komisijos pirmininkas, jam nesant Komisijos pirmininko pavaduotojas, Komisijos posėdžius šaukia pagal poreikį, tačiau ne rečiau kaip 2 kartus per metus. Kiekviena Komisija atskaitinga KPMPC. Komisijos narių veikla atlyginama teisės aktu nustatyta tvarka, tuo atveju jei skiriamas tikslinis finansavimas.

Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centre (toliau – VPVPMC) taikoma praktika rodo, jog profesijos mokytojų tinklaveika galima ir tarpdalykinėje / tarpsektorinėje plotmėje. Šioje PMĮ veikia VPVPMC metodikos Taryba, kurią sudaro VPVPMC metodikos grupių (tikslųjų, gamtos ir socialinių mokslų metodikos grupė; humanitarinių mokslų metodikos grupė; taikomojo meno metodikos grupė; technologijų metodikos grupė, paslaugų metodikos grupė, grupių vadovų metodikos grupė) atstovai. Kiekvienos metodikos grupės posėdis VPVPMC turi vykti ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius, o VPVPMC metodikos Tarybos posėdis – ne rečiau kaip 4 kartus per metus. Daugiau informacijos apie VPVPMC taikomą metodinės veiklos praktiką bus pateikta šios Analizės 3.2.2. skyriuje.

²⁹ Šaltinis: <https://www.kpmc.lt/kpmc/profesinis-mokymas-3/profesinio-mokymo-metodines-komisijos/> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

3. Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos institucionalizavimas Lietuvoje

3.1. Profesijos mokytojų bendruomenės veiklos institucionalizavimas Lietuvoje

Analizuojant skirtingų PMĮ metodinės veiklos organizavimo dokumentus aišku, kad PMĮ lygmenyje tokia veikla siejama su mokyklos veiklos strategija, misija, vizija ir vertybėmis. Jei PMĮ yra sudarytos ir veikia metodinės grupės, jų funkcijos tradiciškai yra: 1) nagrinėti ugdymo turinio planavimo ir įgyvendinimo, vertinimo ir įsivertinimo strategijų įgyvendinimo klausimus, nustatyti metodinės veiklos prioritetus; 2) nagrinėti dalykų ugdymo programas, teikti rekomendacijas skyrių vedėjams dėl jų suderinimo; 3) susitarti dėl ilgalaikių ir trumpalaikių mokomųjų dalykų planų rengimo principų ir tvarkos; 4) nagrinėti mokinių ugdymo sėkmingumą ir jų pasiekimus; 5) sutarti dėl mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo būdų; 6) aptarti mokinių mokymosi poreikius, sutarti dėl gabių ir mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, individualizuoto ugdymo; 7) aptarti mokinių elgesio, lankomumo gerinimo klausimus; 8) suderinti vadovėlių ir mokymo priemonių pasirinkimą, aptarti jų naudojimo veiksmingumą; 9) tartis dėl mokomųjų dalykų tarpdalykinės integracijos; 10) konsultuotis dėl pedagoginių problemų sprendimo būdų ir darbo metodikų; 11) dalyvauti mokyklos konkursų, kitų renginių ir švenčių organizavime; 12) teikti siūlymus metodinės veiklos organizavimo klausimais mokyklos vadovams, mokytojų tarybai. Vienu mokyklų atveju (pvz. Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla) nurodoma, kad metodinės grupės susirinkimai vyksta ne rečiau kaip kartą per du mėnesius ar (pvz. Vilniaus paslaugų verslo mokymo centras) – ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius, kitų (pvz. Biržų technologijų ir verslo mokymo centras) – susirinkimų organizavimo reguliarumas nenurodomas.

3.2. Profesijos mokytojų bendruomenės veiklos atvejų analizė

3.2.1. Biržų technologijų ir verslo mokymo centro atvejis

Biržų technologijų ir verslo mokymo centre (toliau – BTVMC) veikianči profesijos mokytojų metodinė grupė yra sudaryta iš įvairių profesijos mokytojų, dirbančių BTVMC. Šios grupės nariai: dalyvauja profesinio mokymo programų rengime; pritaria profesijos mokytojų parengtiems teminiams planams; analizuoja BTVMC veiklą, numatytų tikslų, uždavinių vykdymo kokybę, teikia pasiūlymus pedagogų tarybai, BTVMC tarybai ir vadovams; padeda rengti BTVMC strateginį planą ir metinę programą, ugdymo planą; stebi, analizuoja grupės

narių popamokinį darbą, dalyvauja vertinant pedagogo darbą atestacijos metu, kvalifikacijos atitikties nustatymo metu, apibendrina pedagoginę patirtį; bendradarbiauja su bendrojo lavinimo dalykų mokytojų metodine grupe; dalyvauja BTVMC veiklos kokybės įsivertinime; svarsto, pritaria baigiamųjų kvalifikacinių egzaminų užduotims; analizuoja baigiamųjų kvalifikacinių egzaminų rezultatus³⁰.

Profesijos mokytojų metodinės grupės darbui vadovauja grupės pirmininkas, kuris: kviečia grupės susirinkimus; paskirsto darbus grupės nariams; prižiūri grupės narių jiems deleguotų darbų atlikimo kokybę. Grupės vadovui šioje PMĮ yra tarifikuojamos 40 val. per metus metodinei veiklai atlikti.

BTVMC 2022-2024 metų strateginiame plane nurodyta, kad profesijos mokytojų profesinė grupė yra atsakinga už rinkos poreikius tenkinančių profesinio mokymo programų tobulinimą, kurių kasmet turi patobulinti po 2. Šiai grupei taip pat deleguota užduotis kasmet įgyvendinti bent 1 naują formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programą. Plane grupei taip pat keliama užduotis aktyvinti profesijos mokytojų gerosios patirties sklaidą kiekvienais metais parengiant bent 5 pranešimus ar pristatymus kolegoms.

3.2.2. Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centro atvejis

Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centro (toliau – VPVPMC) metodinės veiklos valdymo tvarkos apraše³¹ nurodoma, kad metodinės veiklos organizavimo proceso tikslas yra išsikeltų metodinės veiklos tikslų įgyvendinimas, siekiant kuo aukštesnės ugdymo kokybės.

VPVPMC veikia metodikos taryba, kurios vadovas renkamas šios PMĮ bendruomenės atviru balsavimu, 5 metų kadencijai. Šios tarybos posėdžiai vyksta ne rečiau kaip 4 kartus per metus ir yra protokoluojami. VPVPMC metodikos taryba koordinuoja metodikos grupių veiklą. VPVPMC veikia šios metodinės grupės: tikslųjų, gamtos ir socialinių mokslų; humanitarinių mokslų; taikomojo meno³²; technologijų³³; paslaugų³⁴ bei metodikos grupių vadovų metodikos grupė³⁵. Visą VPVPMC metodinę veiklą kuruoja direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

³⁰ Šaltinis: https://www.btvmc.lt/images/dokumentai/apiecentra/profesijos_mokytoju_metodiniu_grupi_u_nuostatai.pdf Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

³¹ Šaltinis: <https://vpvpmc.lt/images/dokumentai/20200930.pdf> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 18 d.

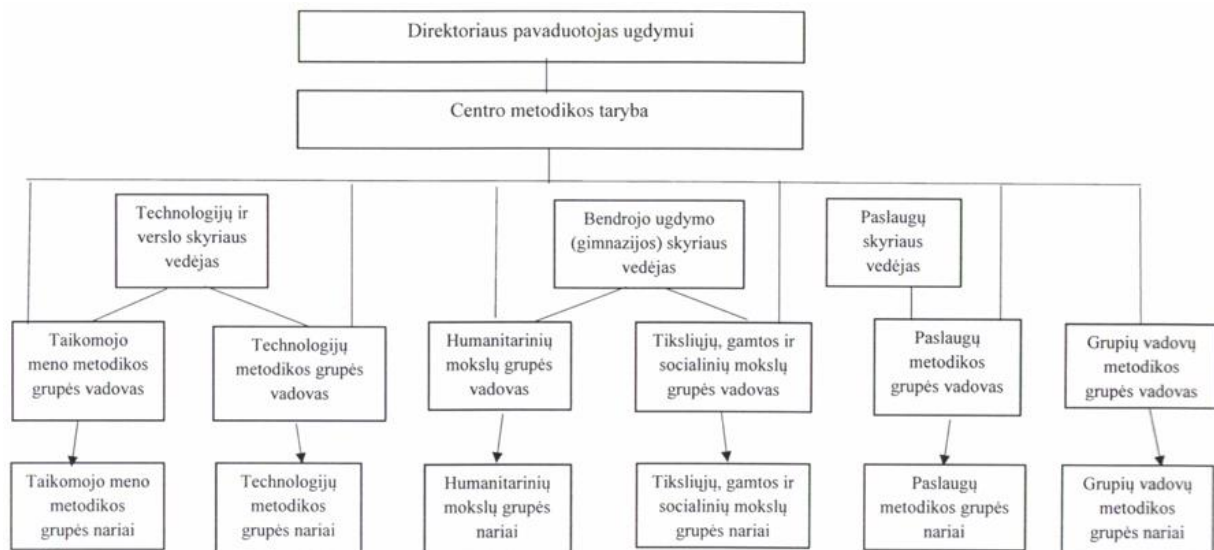
³² Taikomojo meno metodikos grupę sudaro fotografo, vizualinės reklamos gamintojo, interjero apipavidalintojo mokymų programų bei ekonomikos mokytojai.

³³ Technologijų metodikos grupę sudaro siuvėjo, sukirpėjo-konstruktoriaus, dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojo, floristo, floristo padėjėjo, socialinio darbuotojo padėjėjo, slaugytojo padėjėjo, auklės, ikimokyklinio ugdymo padėjėjo bei dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojo mokymo programų mokytojai.

³⁴ Paslaugų metodikos grupę sudaro kirpėjo, kosmetiko, vizažisto, grimuotojo, paramediko bei masažuotojo mokymo programų mokytojai.

³⁵ Grupių vadovų metodikos grupę sudaro VPVPMC direktoriaus įsakymu paskirti grupių vadovai.

VPVPMC metodinės veiklos organizavimo schema pateikta 3.2.2.1. Paveiksle.

Paveikslas 3.2.2.1. VPVPMC metodinės veiklos organizavimo schema

VPVPMC nėra prievolės profesijos mokytojams dalyvauti metodinės grupės veikloje – kiekvienas profesijos mokytojas sprendimą prisijungti prie veikiančios metodinės grupės priima asmeniškai. Visgi dalyvauti grupėje VPVPMC profesijos mokytojai yra kviečiami – pagrindinio grupės veiklos iniciatoriaus bei grupės esančių narių telkimo ir naujų narių pritraukimo funkcijos deleguotos kiekvienos grupės vadovui, kuris – jį išrinkus grupės nariams – vieneriems metams būna paskiriamas direktoriaus įsakymu.

Kiekviena metodinė grupė skatina jos narius ir kitus – grupei priskirta tema susijusius – mokytojus tobulinti savo kvalifikaciją, dalijasi gerąja pedagogine patirtimi su visu VPVPMC kolektyvu bei atlieka kitas užduotis: planuoja ir aptaria ugdymo turinį, derina mokomųjų dalykų teminius planus, nagrinėja praktinę veiklą, organizuoja gerosios praktinės patirties sklaidą, renka bei teikia informaciją apie profesinės kvalifikacijos tobulinimo galimybes ir t.t. VPVPMC metodikos grupės nariai iš grupės kolegų gauna reikiamą informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą, bet taip pat turi pareigą dalyvauti metodikos grupės vadovo šaukiamuose grupės susirinkimuose bei vykdyti grupės nutarimus. VPVPMC metodinė veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose netgi nurodyta, kad metodinės grupės nariai turi kiekvieną dieną tikrinti jiems VPVPMC suteiktą elektroninį paštą ir atsakyti į laiškus ar tiesiog patvirtinti, kad elektroninį laišką gavo.

VPVPMC metodikos taryba organizuoja ir vykdo VPVPMC metodinės veiklos stebėseną – organizuodama ir vykdydama teorinio mokymo kabinetų ir praktinio mokymo dirbtuvių

apžiūrą bei dalyvaudama metiniuose pokalbiuose su VPVPMC profesijos mokytojais. Šių priemonių vykdymo VPVPMC tikslas – profesijos mokytojų metodinio darbo bei metinės veiklos vertinimas. Pastarojo metu yra įvertinama profesijos mokytojo praktinė veikla bei pateikiamos rekomendacijos, kaip veiklą gerinti; taip pat nustatomos veiklos užduotys kitiems metams.

VPVPMC 2022-2024 metų strateginiame veiklos plane³⁶ nurodyta, kad per nurodytą laikotarpį mokymo įstaigoje ypatingas dėmesys turi būti skiriamas metodinio darbo stiprinimui, vykdant sistemingą mokinių mokymosi poreikių analizę ir asmeninės pažangos stebėseną, taip pat tobulinant paslaugų skyriaus mokymo programų profesinio mokymo organizavimo kokybę. Plane fiksuotas ir VPVPMC siekis visiems mokymo įstaigos darbuotojams suteikti galimybę tobulinti pedagogines, metodines, dalykines ir profesines kompetencijas (ypatingai – skaitmenines kompetencijas), akcentuojant būtinybę iš stažuočių, kursų ar seminarų grįžusiems pedagogams atlikti aktualios informacijos sklaidą bei pasidalinti gerąja patirtimi.

³⁶ Šaltinis: <https://www.vpvpmc.lt/images/dokumentai/planavimo-dokumentai/2022/strat2022.pdf> Žiūrėta 2022 m. rugsėjo 19 d.

4. Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos potencialas Lietuvoje

4.1. Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos Lietuvoje SSGG analizė

Stiprybės	Silpnybės
<ul style="list-style-type: none">- Nepaisant nacionalinio lygmens reglamentavimo nebuvimo, PMĮ tęsia tradiciją vykdyti metodinę veiklą ir dauguma jų yra pasirengusios bei savo interneto svetainėse patalpinusios galiojančius, metodinę veiklą mokykloje reglamentuojančius dokumentus (nuostatus, tvarkas, aprašus ar pan.).- Per pastaruosius 10 metų šalyje ženkliai sumažėjus PMĮ besimokančių asmenų skaičiui ir – atitinkamai – susitraukus bendrojo ugdymo dalykų mokytojų skaičiui PMĮ, jose dirbančių profesijos mokytojų skaičius per analizuojamą laikotarpį pasikeitė nežymiai.- Didžioji šalies profesijos mokytojų dalis turi jiems suteiktas vyr. mokytojo, mokytojo metodininko ar mokytojo eksperto kvalifikacines kategorijas bei jas toliau išlaiko, tai rodo jiems vykdant metodinę veiklą mokyklose, kadangi tokios veiklos vykdymas yra vienas pagrindinių turimos kvalifikacinės kategorijos išlaikymo faktorių. [atitinkamai]- Kiekvienoje PMĮ kvalifikacines kategorijas turinčių profesijos mokytojų buvimas leidžia daryti prielaidą mokykloje esant vykdomą metodinę veiklą.- Yra PMĮ, kuriose veikia decentralizuotos – atskirų dalykų – metodinės grupės, kurių darbą prižiūri mokyklos metodinė taryba.- Prie KPMPC veikia 15 skirtingo dalyko / srities metodinių grupių, kurias sudaro	<ul style="list-style-type: none">- PMĮ patvirtinti metodinę veiklą reglamentuojantys dokumentai rodo „planinius“ metodinių grupių susitikimus vykstant vieną kartą per tris mėnesius ar rečiau.- Daugumoje PMĮ veikia centralizuotos metodinės komisijos, kuriose buriasi visų dalykų mokytojai ir svarstomos bendros temos. Tikėtina, jog tai nėra bloga praktika, visgi dalyko pagrindu suburtų metodinių grupių veikla yra galimai veiksmingesnė.- Viešai prieinamuose PMĮ strateginės plėtros dokumentuose / planuose metodinei veiklai skiriamos vos kelios ir labai abstrakčios formuluotės Metodinėms grupėms iškeliami bendrieji tikslai yra abstraktūs, ne esminiai arba mažai ambicingi.- Neradus specialių įrašų ar kitokių pakankamų įrodymų, darytina prielaida, kad profesijos mokytojams nėra papildomai mokama už dalyvavimą metodinėje veikloje – egzistuoja praktika, kad mokytojai gauna tiesiog didesnę atlygį turėdami jiems suteiktą tam tikrą kvalifikacinę kategoriją. Visgi dalis mokytojų nesiekia aukštesnių kategorijų vien tam, kad gautų didesnę darbo užmokestį, bet ir metodinėje veikloje galimai nedalyvauja arba dalyvauja mažiau motyvuotai.- Neretoje PMĮ profesijos mokytojų įsitraukimas į metodinę veiklą yra laisvanoriškas ir nėra sukurtų paskatos priemonių, dažniausiai tam tikros metodinės grupės vadovui priskiriant pareigą skatinti kolegas įsitraukti, aktyviai bei rezultatyviai dalyvauti ir t.t.

skirtingų PMĮ deleguoti profesijos mokytojai, tai užtikrina dalyko mokytojų tinklaveiką nacionaliniu lygmeniu. [atitinkamai]

- Nacionalinio lygmens metodinių komisijų veikloje dalyvaujantys profesijos mokytojai turi galimybę dalintis gerąja patirtimi ir vykdyti informacijos sklaidą savo mokyklose. [atitinkamai].

- Galima teigti, kad Lietuvoje yra sukurtos prielaidos kurti vieningą supratimą apie profesinio mokymo organizavimą, mokymo turinį ir metodus, taip pat – mokymo proceso priežiūrą.

- Vos kelių PMĮ metodinę veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose radus įrašų apie metodinių grupių vadovams papildomai mokėjimą (už darbą grupėje ir vadovavimą), esant tam reikalingų išteklių, darytina prielaida, kad dažniausiai ir **metodinių grupių vadovams už šios funkcijos vykdymą papildomai nemokama.**

- Neatmestina tikimybė, kad **PMĮ veikiančios profesijos mokytojų metodinės veiklos stebėjimo ir mokytojų veiklos vertinimo mechanizmai yra daugiau formalūs**, t. y. ne visais atvejais jie taikomi, siekiant mokymo kokybės užtikrinimo ir objektyvaus įsitikinimo, kad tam tikras mokytojas tebeatitinka jo turimos kvalifikacinės kategorijos reikalavimus.

Galimybės

- Ir toliau mažėjant bendrojo ugdymo dalykų mokytojų darbo krūviui PMĮ, **dalyko mokytojų dera siekti perkvalifikuoti į profesijos mokytojus**; nereta PMĮ aktyviai taiko šią taktiką.

- **Didelės dalies PMĮ profesijos mokytojų darbo stažas yra didesnis nei 15 metų.** Tai rodo šiems mokytojams esant sukauptus didelį intelektualinį ir patirties bagažą, kuriuo dalinimasis gali būti itin naudingas, t. y. PMĮ veiksmingai organizuojant profesijos mokytojų metodinę veiklą, šių specialistų kuo aktyvesnis į(-si-)traukimas yra itin svarbus.

- Senėjant pedagoginiams darbuotojams ir suprantant, kad neilgai trukus jie pasitrauks, **dera aktyviai ieškoti naujų profesijos mokytojų arba ugdyti mokinius, kurie įgiję kvalifikaciją taptų profesijos mokytojais.**

- **Užtikrinti, kad prie KPMPC veikiančios „nacionalinės“ metodinės grupės veikloje dalyvaujantys tam tikros PMĮ profesijos mokytojai naujomis žiniomis ir sukaupta gerąja patirtimi kuo aktyviau dalintųsi savo mokymo įstaigos kolegų tarpe.**

Grėsmės

- **Lietuvos PMĮ dirbančių didelės dalies profesijos mokytojų amžius yra didesnis nei 65 metai**, tai rodo šiuos mokytojus artimiausiu laiku galimai baigiant pedagogo karjerą. Jiems baigus dirbti PMĮ praras ne tik darbuotojus, bet ir intelektualinį bei sukauptos patirties potencialą, itin reikalingą siekiant tobulinti profesinio mokymo sistemos ar atskiros PMĮ veiklą ir gerinti jos kokybę.

- **Profesijos mokytojams nesant prievolės – PMĮ lygmenyje – dalyvauti metodinėje veikloje dažnas pedagogas ilgainiui gali išvis neskirti dėmesio šiai sričiai**, apsiribodamas vien neformaliais pašnekesiais su kolegomis pedagogais.

- **Profesijos mokytojams nedalyvaujant tarpmokyklinėje ar nacionalinio lygmens „tinklaveikoje“, neretas tam tikro profesijos dalyko mokytojas savo paties mokykloje toks gali būti vienintelis ir neturintis galimybės konsultotis ar dalintis patirtimi su šią sritį išmanančiais kolegomis** (yra tendencija, kad būtent „mažose“ PMĮ veikia centralizuotos metodinės grupės, kurios vienija visų sričių

- Kurti priemonės ir užtikrinti galimybes profesijos mokytojams dalyvauti ne vien nacionalinio lygmens, bet ir „tarpmokyklinėje“ tinklaveikoje, vienai PMĮ siekiant perimti kitos PMĮ gerąją metodinės veiklos organizavimo ir vykdymo patirtį.

profesijos ir bendrojo ugdymo dalykų mokytojus).

- Neatmestina tikimybė, kad PMĮ profesijos mokytojų metodinės veiklos stebėjimas ir jų atitikimo suteiktos kvalifikacinės kategorijos reikalavimams vertinimas yra daugiau formalus ir mažai objektyvus. [atitinkamai]

- Neatmestina tikimybė, kad dalies profesijos mokytojų reali veikla ir turimos žinios bei gebėjimai jau neatitinka jiems kažkada suteiktos kvalifikacinės kategorijos reikalavimų.

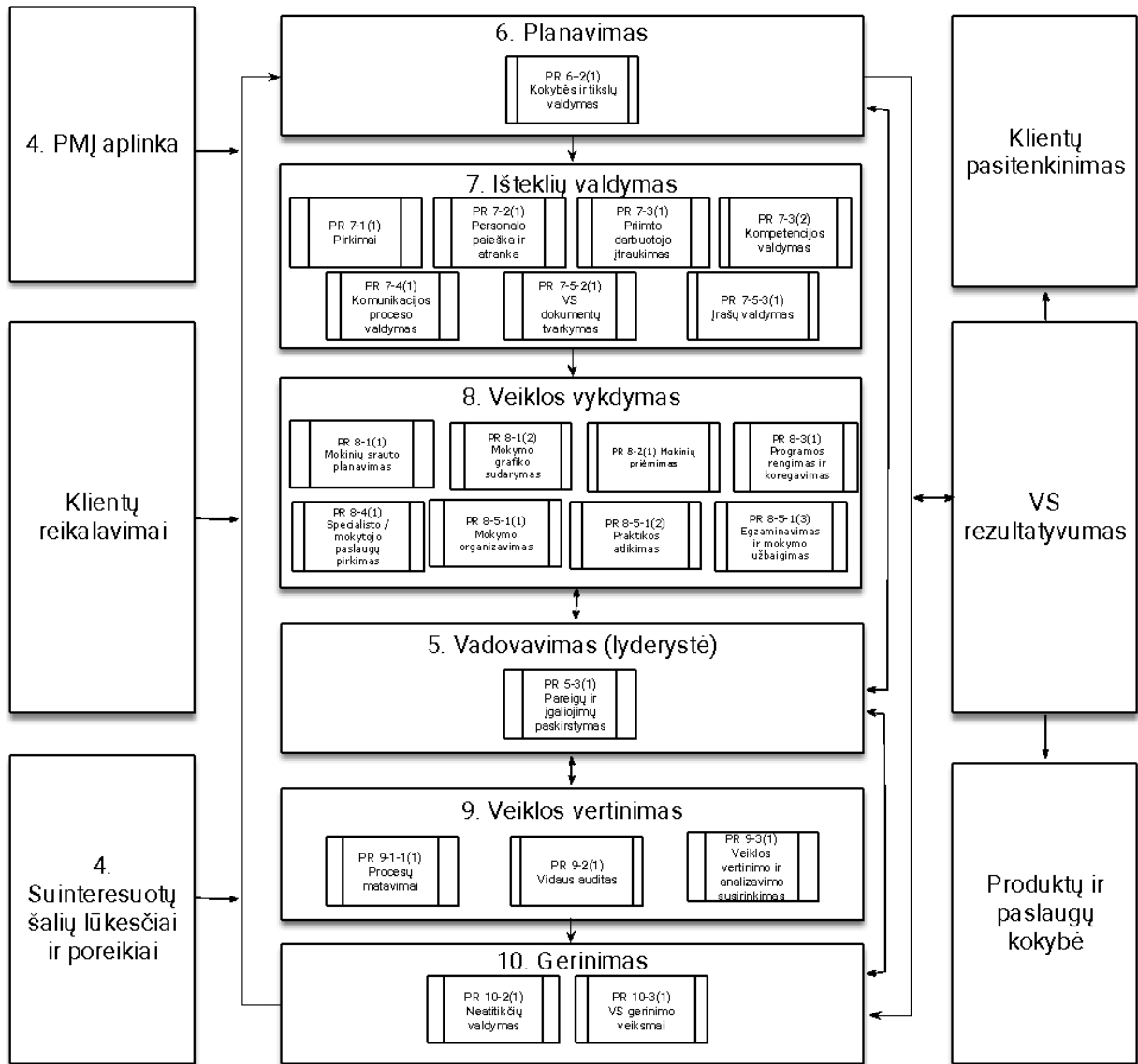
4.2. Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos Lietuvoje vertinimas pagal EQAVET pamatinius rodiklius

4.2.1. Kokybės užtikrinimo sistemų aktualumas PMĮ (Nr.1. Rodiklis)

Rodiklis:	Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos Lietuvoje vertinimas
<p>Kokybės užtikrinimo sistemų aktualumas PRM paslaugų teikėjams:</p> <p>a) PRM paslaugų teikėjų, taikančių įstatymais ir (arba) savo iniciatyva nustatytas vidaus kokybės užtikrinimo sistemas, dalis</p> <p>b) akredituotų PRM paslaugų teikėjų dalis</p>	<p>Žinoma, jog vienas pagrindinių PMĮ veiklos procesų yra <i>veiklos kokybės ir tikslų valdymas</i> (žr. 4.2.1.1. Paveikslą), kadangi kiekviena PMĮ savo klientams – mokiniais – turi siūlyti ir suteikti kuo aukštesnės kokybės profesinio mokymo paslaugą, užtikrinančią jam galimybę tapti tam tikro lygio kvalifikacijai priskirtinų žinias ir gebėjimus turinčiu bei darbo rinkoje konkurencingu ir paklausiu specialistu. Viena iš tokių rezultatų užtikrinančių sąlygų – pati reikšmingiausia – yra kuo aukštesnės kvalifikacijos mokytojas, gebantis mokiniui perteikti siekiamai profesijai reikiamas žinias ir išugdyti potencialiai darbo vietai priskirtinus profesinius gebėjimus. Natūralu manyti, kad ilgesnę pedagoginio darbo patirtį ir aukštesnę kvalifikacinę kategoriją turintis profesijos mokytojas gali būti ir aukštesnės kokybės profesinio mokymo paslaugos suteikimo vienu iš garantų.</p> <p>Išanalizavus profesijos mokytojų kokybinių parametrų statistinius duomenis ir įsigilinus į teisinį mokytojų atestacijos procedūrų kontekstą galima teigti, jog Lietuvos PMĮ dirbantys – itin aukštų</p>
<p>Rodiklio tipas: konteksto / išteklių rodiklis</p>	
<p>Politikos tikslas:</p> <p>Skatinti kokybės gerinimo kultūrą PRM paslaugų teikėjo lygmeniu;</p> <p>Didinti mokymo kokybės skaidrumą;</p> <p>Didinti abipusį pasitikėjimą mokymo paslaugų teikimu.</p>	

	<p>profesinių gebėjimų – profesijos mokytojai yra tvirtas šalies PMĮ teikiamų profesinio mokymo paslaugų garantas. Tokią išvadą sustiprina ne vien aukštos kvalifikacijos profesijos mokytojų gausa, bet ir jiems suteiktų kvalifikacinių kategorijų ilgalaikiškumas, kuris neįmanomas be nuoseklaus mokytojo metodinės veiklos vertinimo bei reguliaraus jo žinių ir gebėjimų atitikimo turimos kvalifikacinės kategorijos reikalavimams vertinimo³⁷.</p> <p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas prielaidas ir faktorius galima teigti, kad Lietuvos profesijos mokytojų metodinė veikla – profesinio mokymo kokybės užtikrinimo aspektu – yra vertintina gerai.</p>
--	---

³⁷ Šioje analizėje jau minėta (žr. 4.1. skyrių), kad Lietuvos PMĮ sistema yra stipri dideliu aukštas kvalifikacines kategorijas turinčių profesijos mokytojų skaičiumi ir santykinai didele jų dalimi bendrame šalies profesijos mokytojų skaičiuje, visgi taip pat išvėlyta grėsmė mokytojų atestacijos procesui tapti formaliu, pakankamai dėmesio neskiriant nuosekliai profesijos mokytojų veiklos stebėsenai ir galimai stingant šios veiklos vertinimo rezultatų objektyvumo.

Paveikslas 4.2.1.1. PMJ veiklos procesų žemėlapis

4.2.2. Investicijos į mokytojų ir instruktorių mokymą (Nr. 2. Rodiklis)

<p>Rodiklis: Investicijos į mokytojų ir instruktorių mokymą: a) toliau besimokančių mokytojų ir) instruktorių dalis b) investuotų lėšų suma, įskaitant investicijas į skaitmeninius įgūdžius</p>	<p>Profesijos mokytojų bendruomeninės veiklos Lietuvoje vertinimas</p> <p>Žinoma, jog vienas iš PMJ veiklos procesų yra <i>darbuotojų kompetencijos valdymas</i> (žr. 4.2.1.1. Paveikslą), kadangi kiekviena PMJ turi siekti ne tik išlaikyti, bet ir nuolat tobulinti dirbančiųjų – ypač profesijos mokytojų – žinias ir gebėjimus, reikiamus užtikrinti kuo aukštesnės kokybės profesinio mokymo paslaugos teikimą. Profesijos mokytojų metodinė veikla neabejotinai yra viena iš galimybių mokytojams tobulėti patiems</p>
<p>Rodiklio tipas: išteklių / proceso rodiklis</p>	

<p>Politikos tikslas:</p> <p>Skatinti mokytojų ir instruktorių atsakomybę PRM kokybės gerinimo procese;</p> <p>Didinti PRM gebėjimą reaguoti į kintančius darbo rinkos poreikius;</p> <p>Stiprinti pavienių asmenų mokymosi gebėjimus;</p> <p>Gerinti besimokančių asmenų pasiekimus.</p>	<p>(perimant gerąją kolegų patirtį ir žinias) bei padėti tobulintis savo kolegoms (perduodant gerąją patirtį ir žinias).</p> <p>Visgi (žr. šios Analizės 4.1. skyrių) ne visose Lietuvos PMĮ profesijos mokytojams skiriamas vienodas dėmesys, o net ir ten, kur jo skiriama daugiau, egzistuoja faktorių (profesijos mokytojų jungimasis į metodines grupes yra laisvanoriškas, už darbą metodinėje grupėje mokytojams papildomai nemokama arba nemokama “tiesiogiai” – būtent už šį darbą ir t.t.) galimai mažinančių profesijos mokytojų motyvaciją tiek įsitraukti į metodinių veiklų grupės veiklą, tiek rodyti aktyvumą ir imtis įgyvendinti specialias užduotis jau esant grupės nariu.</p> <p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas prielaidas ir faktorius galima teigti, kad Lietuvos profesijos mokytojų metodinė veikla – investicijų į mokytojų ir instruktorių mokymą aspektu – yra vertintina patenkinamai.</p>
--	---